

Femöresföreningen, en stolt tradition i Kvinnestad

På Kvinnestads kyrkogård finns ett stort svart kors. Inristat är en bibeltext och på korsets sockel finns namnen på de döda. Dottern Charlotta 1879-1948 Backgården, står det längst ned. Här ligger initiativtagaren till Femöresföreningen begravnen.

Lotten på Backgården.

Charlotta Pettersson, eller Lotten som hon kallades, föddes, växte upp och levde största delen av sitt liv i Östra Backgården i Äne. Hon förblev ogift, arbetade hemma på gården, anlätades till att sköta förtäring och servering på större tillställningar och vårdade sina åldrande föräldrar tills de dog. Gården såldes 1941 och Lotten flyttade tillsammans med brodern Carl till vaktmästarbostaden vid Kvinnestad småskola, där hon levde fram till sin död.

Föreningen bildas 1902

År 1899 reste Lotten till Göteborg och tog tjänst hos de lite "finare" familjerna. Fruarna i storstaden träffades hemma hos varandra, bjöd på kaffe med dopp och skänkte pengar till välgörande ändamål. Detta inspirerade Lotten till att vilja göra likadant hemma i Äne.

Den femte juli 1902 samlas nio kvinnor i Backgården.

Förutom Lotten är det Hanna Svantesson i Ängsdal, Ester Pettersson/Samuelsson och Emma Bengtsson i Backgården. Agnes Svantesson och Hanna Larsson i varsin Bosgård. Mia Andersson och Hulda Johansson/Larsson i varsin Nordgård och Hanna Andersson i Blekene.

Damerna beslutar att de ska träffas en gång i veckan och varje gång lägga en femöring i en sparbössa. På denna tid betingade en femöring stort värde. Vid varje årsskifte skulle bössan tömmas och den sammanlagda summan lämnas till Svenska Kyrkans mission. Den 30 december 1902 ramlade det ut ur bössan hela 20 kronor. Antingen har damerna lagt mer än fem öre eller så har de varit betydligt fler personer vid sina sammankomster.

Kvinnestads fruntimmer ger inte upp

Under de närmast följande åren träffas man regelbundet och håller årsmöten kring nyår. Summan de varje år förmedlar till Svenska Kyrkans mission håller sig stadigt mellan 20 och 30 kronor. När EFS startar sin verksamhet i Kvinnestad 1907 och några år senare även en syförening kommer Femöresföreningen överens om att sluta med sina veckomöten men fortsätta sin verksamhet med offentliga årsmöten som ska vara extra festliga. De insamlade pengarna bokförs ordentligt i en liten gul anteckningsbok. I samma bok har Lotten skrivit följande i samband med årsmötet den 4 januari 1927:

"Låt oss icke förtrötta.

Vi skola ock i sinom tid
inbärja vår skörd om vi icke trötta.

Ditt verk är stort men jag är svag
och lätt till jorden böjes.

Mig arme i din tjänst dock tag,
om så din kraft upphöjes."

Backgården i Änet omkring 1932.

Familjegraven på Kvinnestads kyrkogård.

Femöresföreningens sparbössa.

Mission ända in i döden

Lottens bön om att inte ge upp har hörsammats. Årsmötena hölls till en början hemma hos Lotten i Backgården och sedan i hennes nya hem i vaktmästarbostaden vid Kvinnestad småskola. Enligt Lottens önskan så samlades det in pengar till missionen istället för blommor vid hennes begravning den 8 januari 1949. Begravningsgåvan gav hela 488 kronor! Vilket var cirka 300 kronor mer än vanligt under denna tidsperiod. Först tretton år senare kunde en så stor summa skrivas in i den lilla gula räkenskapsboken. Lottens systerdotter Stina Svantesson fortsatte med arrangemangen av årsmötena i skolan tills de år 1952 flyttades till Smedsgården och Märta Persson övertog värdinneskapet.

Jubileum i pluralis

Fyra av dem som grundade Femöresföreningen var fortfarande med och firade 50-årsjubileum. Hanna Svanteson, Mia Andersson, Hanna Larsson från Äne och Ester Samuelsson bosatt i Herrljunga, Dessa pionjärer hedrades och uppmärksammades för trogen medverkan i 50 år.

Till nästa jubileum år 1962 flyttar årsmötena till Änets Kapell. År 1972 har Femöresföreningens offergåvor passerat tusenkronorsgränsen och summorna stiger snabbt varje år. Dessutom har man börjat skriva några rader i den gula anteckningsboken om vilka som medverkat på årsmötena med andakter och underhållning. Jubileumsåret 1972 noteras att det var "fullt hus" i Änets Kapell. Prosten Arthur Tegborg och kyrkoherde KG Ankargren medverkade, och en flickkör sjöng julsånger. Nästa år var årsmötena tillbaka i Kvinnestad småskola, som förvandlats till Svenska Kyrkans församlingshem.

80-årsjubileet uppmärksammades i de lokala tidningarna. Det skrevs att ett 60-tal personer kom till församlingshemmet och att föreningen slagit nytt rekord med 4.405 kronor i insamlade medel till missionen. Kyrkoherde Bengt-Olov Bengtsson berättade om missionärsparet Lars och Kerstin Dahl som arbetade med

ett projekt i Zimbabwe. Det var bland annat dit som de insamlade pengarna gick. Karin Andersson med döttrar, från Ornunga, underhöll med sång och musik.

Ett otal människor har under årens lopp varit engagerade i verksamheten men utan allt arbete som damerna i Kvinnestads syförening utfört hade det inte blivit alla dessa minnesvärda Femöresmöten.

Toppnotering

Högsta summan efter en "offergång" på ett årsmöte har noterats den 29 december 1994. Medan regnet piskade mot fönsterrutorna och åskan mullrade hotfullt vandrade alla deltagarna högtidligt fram till föreningens sparbössa, lämnade sin gåva och gick sedan tillbaka till sin plats vid bordet igen. 8.965 kronor lades i sparbössan! Var det kanske den lite speciella stämningen orsakad av vädret som föranledde den stora offergåvan? Eller de fantastiskt vackra och goda tårtorna, musikunderhållningen? Eller den allvarsamma andaktsstunden?

Friluftsgudstjänster

Sommaren 1997 den 5 juli högtidlighölls den 95 år gamla föreningen med en friluftsgudstjänst i Backgården, Lottens gamla hem, där föreningen bildades. Solen strålade över den vackraste av kyrksalar, gårdstunet. Glada sommarsånger framförda av Gunvor Svenbergs sångveteraner från Herrljunga inramade andakten och Riddartorps Runa Erikssons berättelse om Femöresföreningens födelse och dess historiska verksamhet. En mycket lyckad födelsedagsfest, som upprepades fem år senare på samma plats. Denna dag serverades kaffe och tårta på logen då vädret var lite lynnigt, Men människorna strålade som solar och nickade förnöjt när emeritus Bengt-Olov Bengtsson visade upp ett kort med gratulationer på 100-årsdagen och sedan läste följande: "Ett stort och varmt tack för 131.861 kronor som ni samlat in under årens lopp. En fantastisk insats! Med innerliga hälsningar från Svenska Kyrkans mission."

Unik förening

Det är nog inte så vanligt med en förening som i stort sett bara finns registrerad i deltagarnas hjärtan. Som lever oberoende av stadgar och medlemsavgifter. Den gamla gula anteckningsboken blev fulltecknad. Numera finns en ny liten bok för räkenskaper och en annan liten bok där deltagande präst beskriver varje sammankomst som

föreningen arrangerar. Lotten Petterson ler säkert i sin himmel när hon betraktar alla sina ”medlemmar” som självklart och med hjärtlig envishet fortsätter att hålla Femöresföreningen vid liv. Varje år! Lottens bön viskar runt oss ”Förtrötts icke”.

Mirandella Raudive